

Έκθεση για την Ελληνική Οικονομία

04 / 24

23 Ιανουαρίου 2025

ΙΔΡΥΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

Επισκόπηση Τριμηνιαίας

Συνέχιση των θετικών τάσεων, αλλά με ένταση αβεβαιοτήτων και κινδύνων

Διεθνές περιβάλλον

- Σταθερή μεγέθυνση της παγκόσμιας οικονομίας
  - Ετερογένεια μεταξύ χωρών, ήπιος μέσος ρυθμός
  - Σταδιακή υποχώρηση πληθωρισμού και επιτοκίων
- Εντεινόμενες εστίες αβεβαιότητας
  - Επαναφορά τάσεων εμπορικού προστατευτισμού
  - Γεωπολιτικές εντάσεις και εμπόλεμες ζώνες
  - Επιβράδυνση συλλογικών δράσεων για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής
  - Κίνδυνος μη ευθύγραμμης περαιτέρω αποκλιμάκωσης του πληθωρισμού και του κόστους χρηματοδότησης

Ελλάδα

- Θετικές επιδόσεις βραχυχρόνια
  - Σταδιακή η οικονομική σύγκλιση με την υπόλοιπη Ευρώπη
  - «Υπερ-απόδοση» δημοσιονομικών στόχων
- Σημασία των ποιοτικών διαστάσεων της ανάπτυξης μεσοπρόθεσμα
  - Προσέλκυση επενδύσεων
  - Ισορροπία στο εξωτερικό ισοζύγιο & εξωστρέφεια
  - Στροφή παραγωγής σε περισσότερο ανταγωνιστικά προϊόντα και υπηρεσίες
  - Εργασία και θέσεις υψηλότερης αξίας
  - Εκπαίδευση και τεχνολογία
  - Χρηματοδότηση και καινοτομία

Ο δρόμος της μετάβασης της ελληνικής οικονομίας στο νέο παραγωγικό υπόδειγμα

Τρία συμπληρωματικά κανάλια

- Υψηλότερη συμβολή επενδύσεων και εξαγωγών στο ΑΕΠ
- Στροφή φυσικών και ανθρώπινων πόρων σε τομείς με υψηλή παραγωγικότητα
- Στροφή στην παραγωγή προϊόντων και υπηρεσιών υψηλότερης προστιθέμενης αξίας

Ο ρόλος της φορολογικής πολιτικής

- Στόχος η διεύρυνση της φορολογικής βάσης
- Ανάγκη η μείωση της επιβάρυνσης της εργασίας

Οι εξωτερικοί κίνδυνοι

- Επαναφορά τάσης προστατευτισμού στο διεθνές εμπόριο
- Επιβράδυνση ή αντιστροφή στην τάση μείωσης πληθωρισμού και επιτοκίων

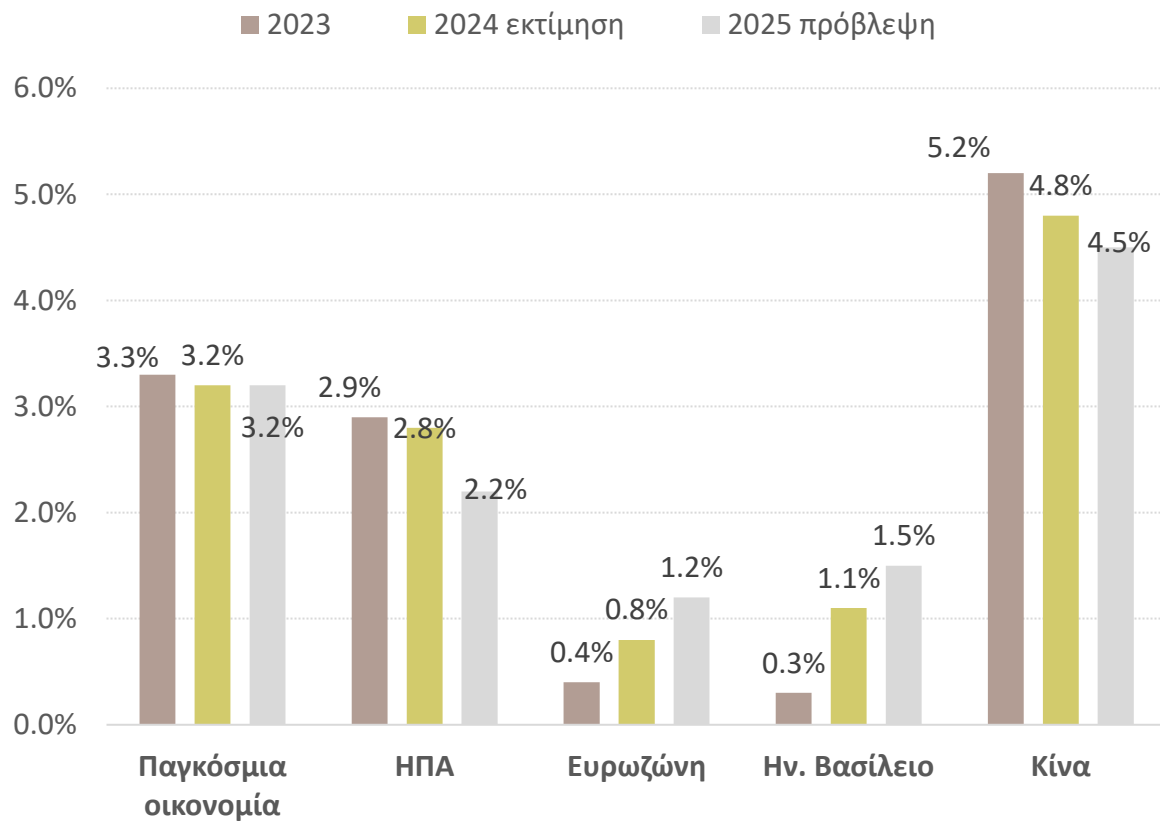
Διεθνές περιβάλλον : ανθεκτική οικονομική δραστηριότητα εν μέσω αποκλιμάκωσης πληθωρισμού

- **Σταθεροποίηση της παγκόσμιας ανάπτυξης το γ' τρίμηνο 2024** με ήπιο ρυθμό, υπό την επίδραση του **υψηλού πληθωρισμού** και της **σφιχτής νομισματικής στάσης**.
  - Ετήσια ανάπτυξη 0,9% σε Ευρωζώνη το β' τρίμηνο (από 0,6% το προηγούμενο τρίμηνο), 2,7% στις ΗΠΑ (από 3,0%), 4,6% στην Κίνα (από 4,7%), 1,7% (από 1,6%) στις χώρες ΟΟΣΑ.
- Ο **πληθωρισμός** στις χώρες του ΟΟΣΑ διατηρείται σε υψηλότερο από το επιθυμητό επίπεδο (στο 4,5% συνολικά και 4,9% ο δομικός, τον Νοέμβριο), ενώ εμφανίζει μεγαλύτερη αποκλιμάκωση στις αναπτυσσόμενες χώρες
- Προσδοκία για περαιτέρω μείωση των επιτοκίων από τις **κεντρικές τράπεζες**, μείωση 25 μ.β. από ΕΚΤ και FED
- Ευμετάβλητο το **οικονομικό κλίμα** παγκοσμίως, αβεβαιότητα για τις διεθνείς τιμές ενέργειας
  - Διατηρείται η ένταση **στη Μέση Ανατολή, αβέβαιη** η εξέλιξη του **πολέμου στην Ουκρανία**.
- Οι **διεθνείς οργανισμοί** προβλέπουν...
  - ΟΟΣΑ: Παγκόσμια ανάπτυξη 3,2% το 2024 (εκτίμηση) και 3,3% το 2025 (από 3,2% το 2023).
  - ΕΚΤ: Ανάπτυξη +0,7% στην Ευρωζώνη το 2024 (εκτίμηση) και 1,1% το 2025 (από 0,5% το 2023), πληθωρισμό 2,4% και 2,1%, αντίστοιχα.

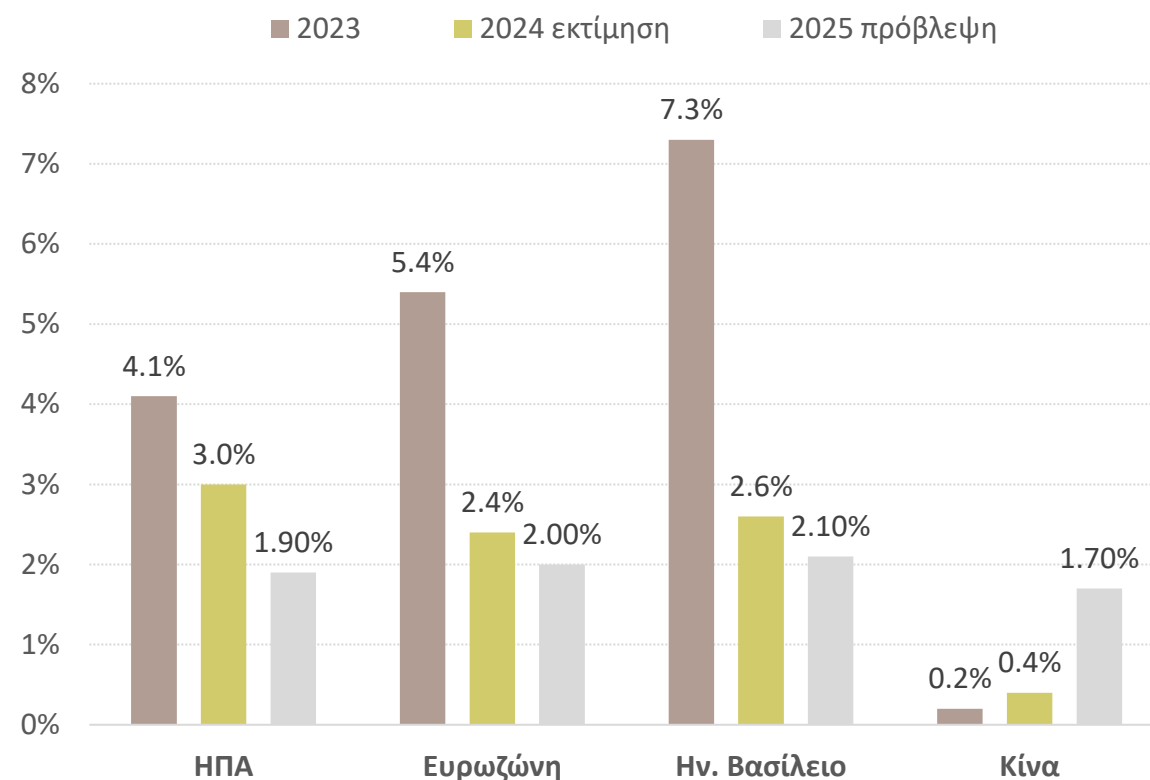

Η Ευρώπη υπολείπεται σε ρυθμούς ανάπτυξης, ο πληθωρισμός εκτιμάται εντός στόχων στα τέλη του 2025

Ετήσιος ρυθμός ανάπτυξης

Ετήσιος ρυθμός πληθωρισμού

Πηγή: ΔΝΤ (WEO Οκτώβριος 2024), Επεξεργασία: IOBE

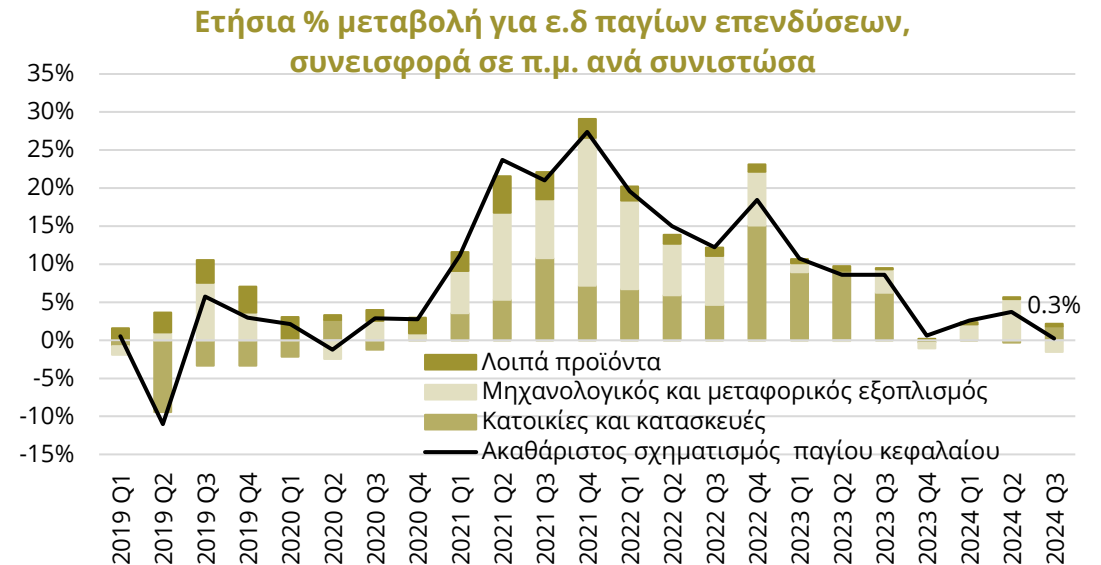
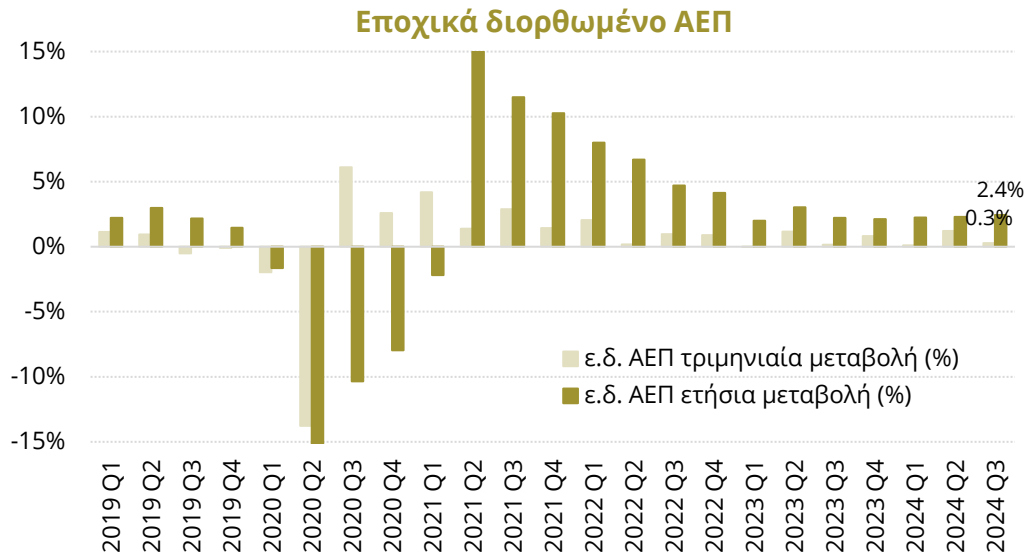

Ελλάδα γ' τρίμ. 2024: Ενίσχυση της εγχώριας ανάκαμψης

Πραγματικό ΑΕΠ γ' τρίμηνο 2024: +2,4% y/y

Οριακή επιτάχυνση της ανάπτυξης (από +2,3% y/y στο β' τρίμηνο του 2024), ενίσχυση των επενδύσεων (κυρίως αποθέματα). Ώθηση και από την ιδιωτική κατανάλωση.

<p>Αντίρροπες τάσεις κατανάλωσης (ιδιωτική +2,1% y/y, δημόσια -1,4% y/y)</p>	<p>Ενίσχυση επενδύσεων, κυρίως αποθεμάτων (συνολικών +18,7% y/y, παγίων +0,3% y/y)</p>	<p>Αύξηση εξαγωγών (αγαθών +1,2% y/y, υπηρεσιών +5,1% y/y)</p>	<p>Αύξηση εισαγωγών (αγαθών +2,3% y/y, υπηρεσιών +12,5% y/y)</p>	<p>Διατήρηση εξωστρέφειας (81% του ΑΕΠ)</p>
--	--	--	--	---

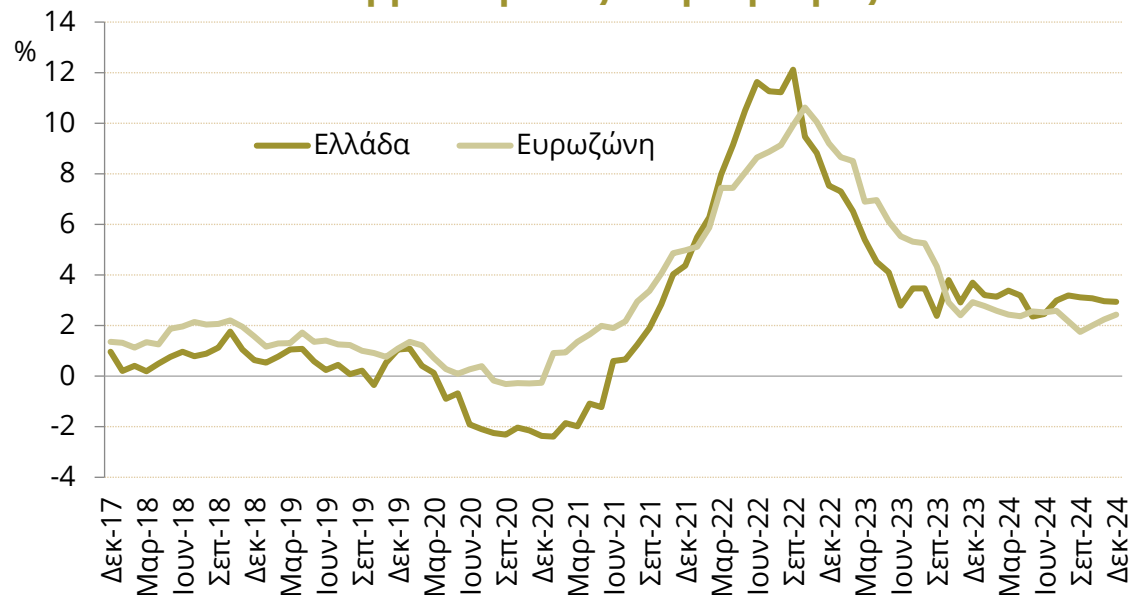
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Επεξεργασία: IOBE

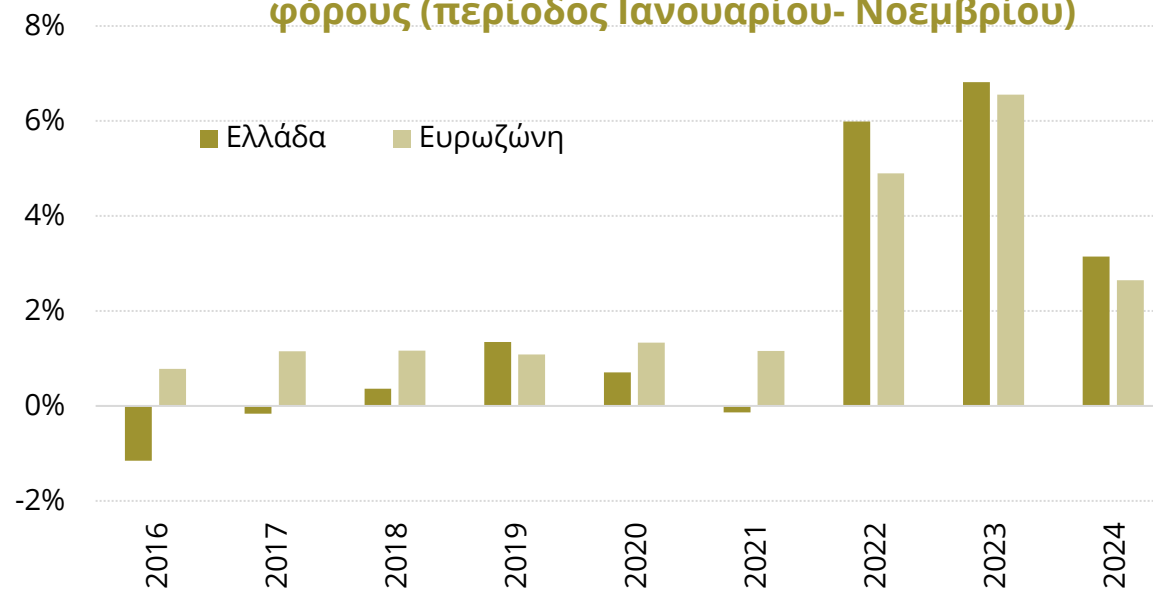

Αποκλιμάκωση του πληθωρισμού (ΕνΔΤΚ) το 2024 στο 3,0%, από 4,2% ένα έτος πριν: ετήσια μείωση των ενεργειακών τιμών

Εναρμονισμένος Πληθωρισμός

ΕνΔΤΚ χωρίς ενεργειακά προϊόντα με σταθερούς φόρους (περίοδος Ιανουαρίου- Νοεμβρίου)

Πηγές: ΕΛΣΤΑΤ, Eurostat, Επεξεργασία: IOBE

Ευρωζώνη: Αποκλιμάκωση πληθωρισμού, **2,4% το 2024 από 5,5% το 2023.**

Ελλάδα: Άνοδος του εγχώριου Δείκτη Τιμών 2,6% τον Δεκέμβριο του 2024 από 2,4% τον Νοέμβριο. **Άνοδος ΔΤΚ +2,7% το 2024, έναντι 3,5% το 2023.**

- **Για το α' ενδεκάμηνο του 2024:** Ρυθμός μεταβολής ΕνΔΤΚ +3,0%, έναντι 4,2% ένα έτος νωρίτερα, αποκλειστικά από την αυξητική επίδραση μη ενεργειακών αγαθών (3,1%). Αρνητική η επίδραση των ενεργειακών αγαθών (-0,4%), ενώ οριακά θετική ήταν η επίδραση από έμμεσους φόρους (+0,2%).

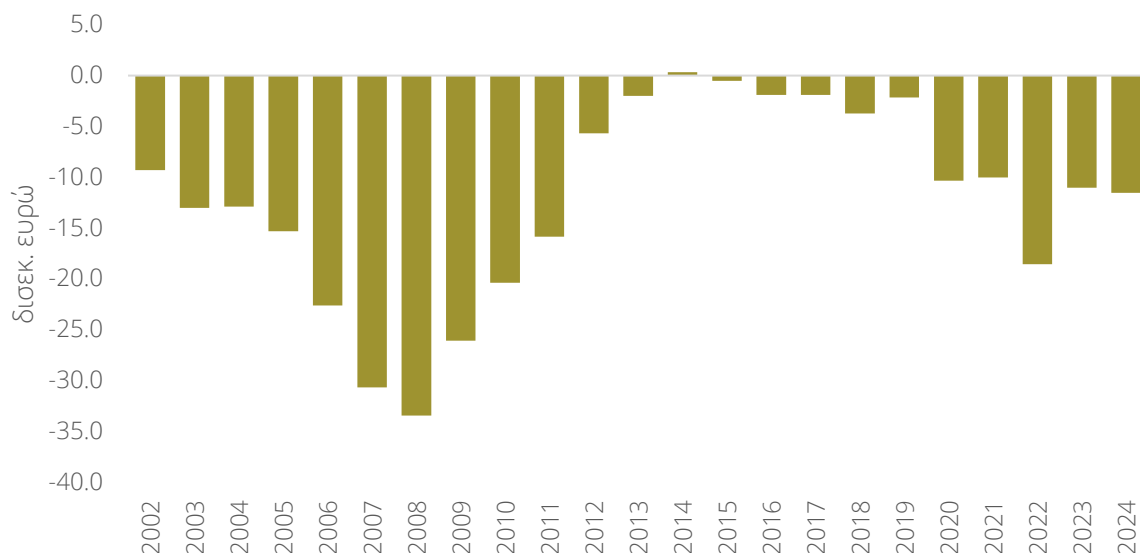
Δείκτης Τιμών Παραγωγού (Ιαν. – Νοε. 2024): Μείωση 2,3%, λόγω των ενεργειακών αγαθών, έναντι ισχυρότερης υποχώρησης 7,1% ένα έτος πριν.

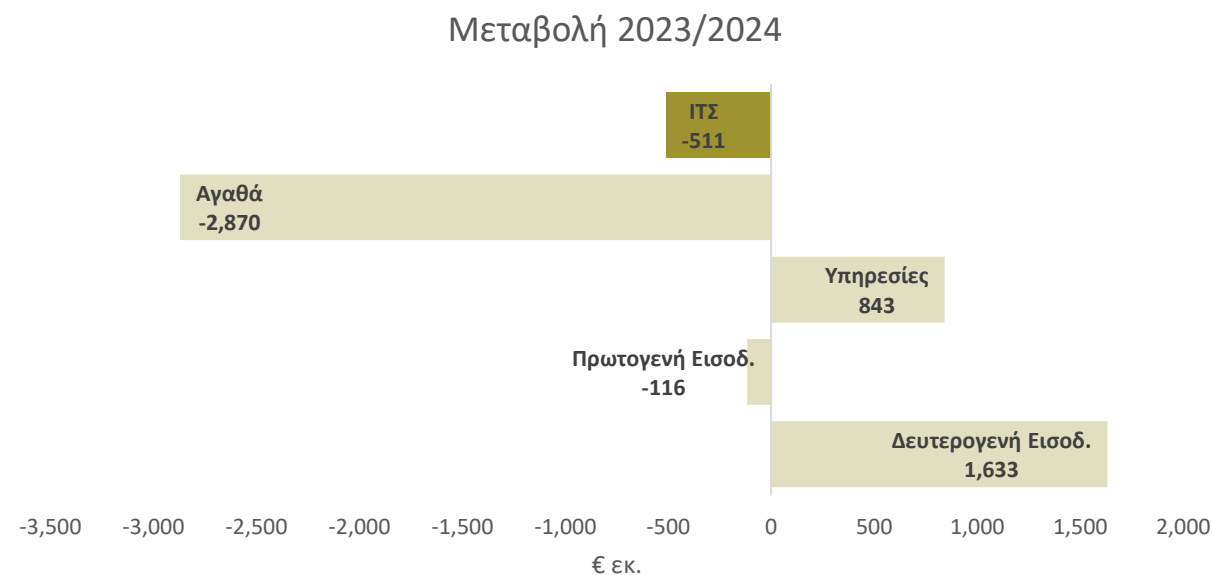

Στα €11,5 δισεκ. το έλλειμμα του Ισοζυγίου Τρεχουσών Συναλλαγών (ΙΤΣ) στο ενδεκάμηνο του 2024, αυξημένο κατά €500 εκατ. σε σύγκριση με το 2023.

Εξέλιξη του ΙΤΣ, Ιαν.-Νοέ. 2002-2024

Συνιστώσες του ΙΤΣ

Πηγή: ΤτΕ, Επεξεργασία: IOBE

- **Επιδείνωση του ελλείμματος στο ισοζύγιο αγαθών** στο πρώτο 11μηνο κατά €2,9 δισεκ., με σημαντική μείωση εξαγωγών καυσίμων και αύξηση εισαγωγών αγαθών.
- **Βελτίωση στο πλεόνασμα υπηρεσιών** κατά 843 εκατ. (μικρότερη από πέρυσι), με αύξηση στις τουριστικές εισπράξεις στο πρώτο 11μηνο κατά €1,0 δισεκ. (+4,9% ετησίως).
- Επιδείνωση στα **πρωτογενή εισοδήματα** κατά €116 εκατ., λόγω εκροής εισοδημάτων (κέρδη, τόκοι, μερίσματα).
- Βελτίωση στο **ισοζύγιο δευτερογενών εισοδημάτων** κατά €1,6 δισεκ.

Δημόσια οικονομικά: καλύτερα από τον ταμειακό στόχο το 2024, στόχος για εφάμιλλο πρωτογενές πλεόνασμα το 2025

Ταμειακό ισοζύγιο Κρατικού Προϋπολογισμού Ιαν.-Νοε. 2024

- Πλεόνασμα €4,38 δισεκ. (στόχος €2,29 δισεκ.)
- Πρωτογενές πλεόνασμα €12,01 δισεκ. (στόχος €9,91 δισεκ.)

Βελτίωση σε σχέση με πέρυσι λόγω της μεγαλύτερης αύξησης των εσόδων (+12,8%) σε σχέση με τις δαπάνες (+3,6%)

Υπέρβαση στόχου κυρίως από τις δαπάνες (-€1,78 δισεκ.) λόγω ετεροχρονισμού πληρωμών

- Αύξηση στις περισσότερες κατηγορίες εσόδων σε σχέση με πέρυσι
- Ετεροχρονισμός πληρωμών των δαπανών

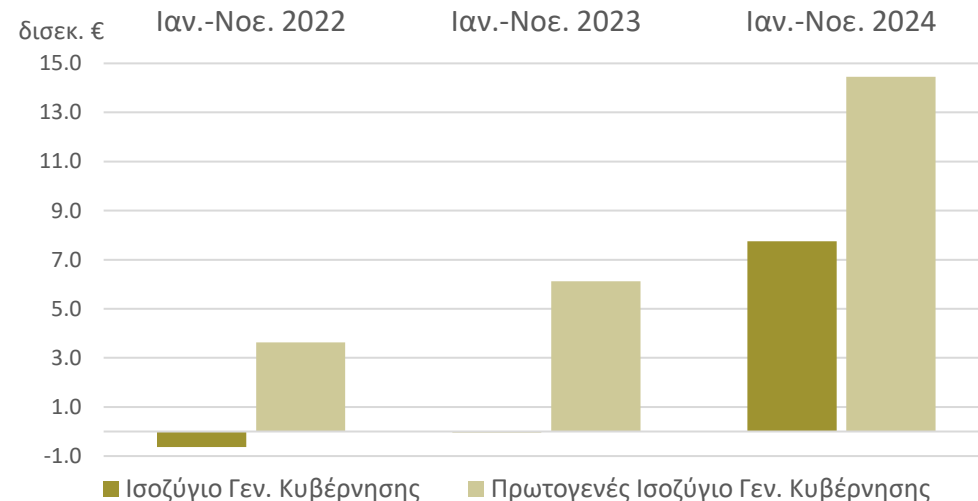
Ισοζύγιο & Χρέος Γενικής Κυβέρνησης (% του ΑΕΠ)

	2023	2024 (εκτ.)	2025 (στόχος)
Ισοζύγιο	-1,3%	-0,7%	-0,6%
Πρωτογενές Ισοζύγιο	2,1%	2,5%	2,4%
Χρέος	163,9%	154,0%	147,5%

Κρατικός Προϋπολογισμός 2025 (στόχος)

- Έλλειμμα €5,93 δισεκ. ή 2,4% του ΑΕΠ
- Πρωτογενές πλεόνασμα €3,47 δισεκ. ή 1,4% του ΑΕΠ

Ταμειακό ισοζύγιο Γενικής κυβέρνησης

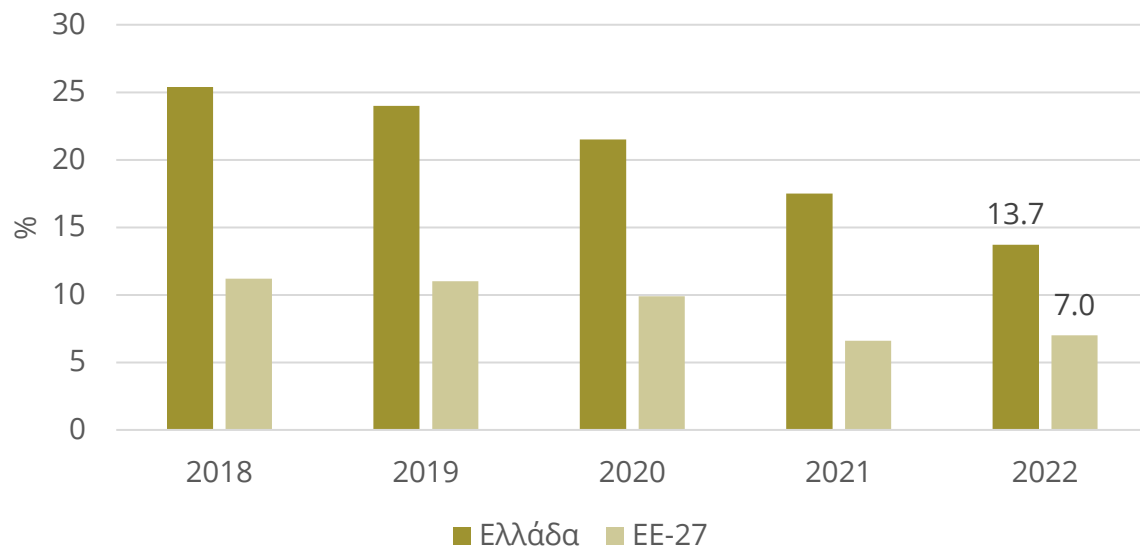

Πηγή: ΥΠΟΙΚ, Επεξεργασία: IOBE

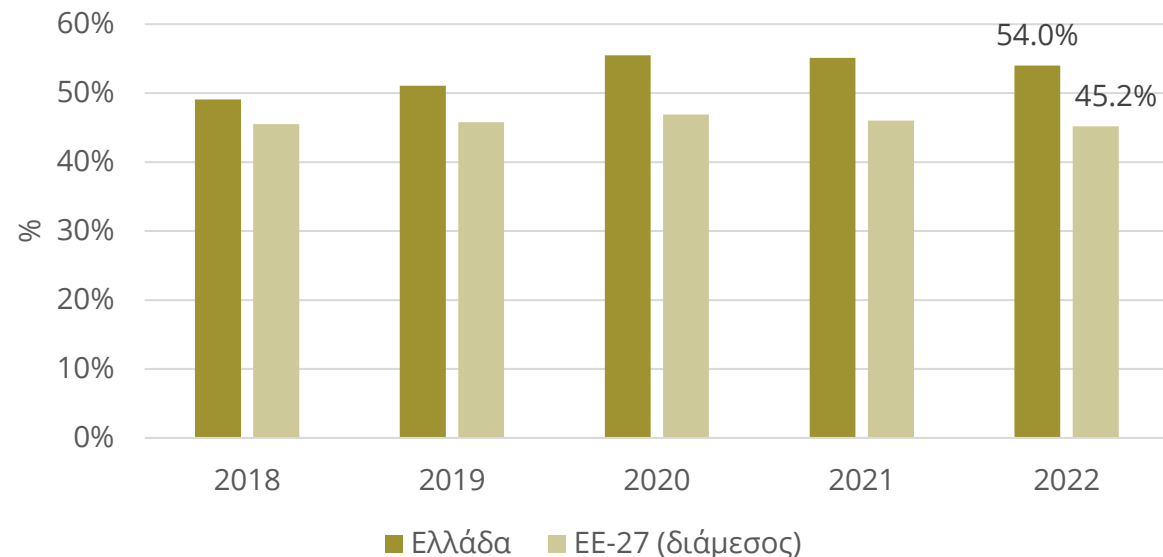

Στην Ελλάδα μειώθηκε το «κενό» συμμόρφωσης ΦΠΑ σε μια πενταετία κατά σχεδόν στο ήμισυ, αλλά παραμένει υψηλό

Κενό συμμόρφωσης ΦΠΑ, ως % της συνολικής φορολογικής υποχρέωσης, Ελλάδα & ΕΕ-27, 2018-2022

Κενό πολιτικής ΦΠΑ, ως % των θεωρητικά μέγιστων εσόδων, Ελλάδα & ΕΕ-27, 2018-2022

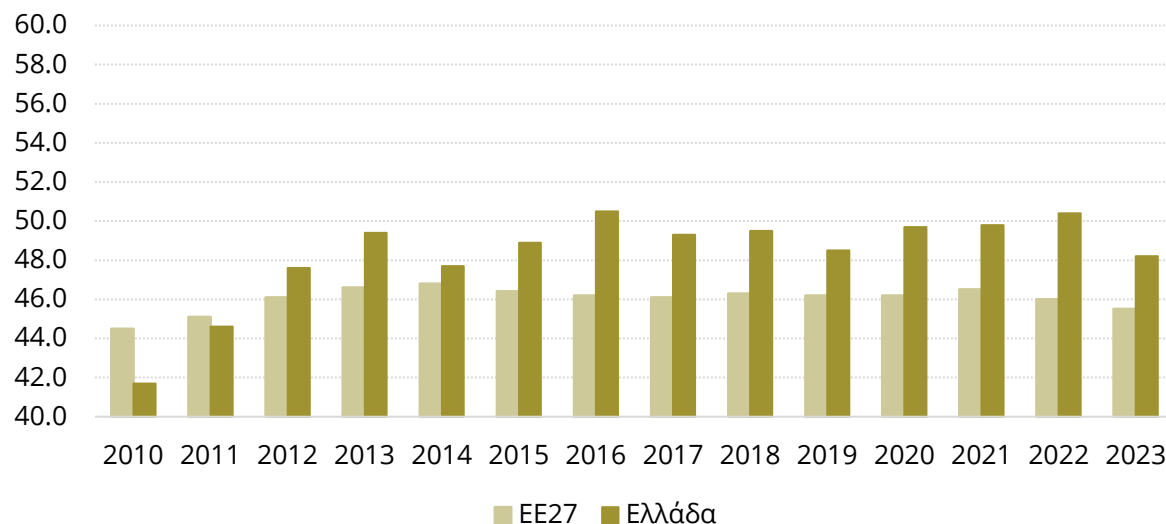
Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Επεξεργασία: IOBE

- Το «κενό» συμμόρφωσης ΦΠΑ ορίζεται ως η διαφορά των εσόδων που θα εισπράττονταν υπό πλήρη συμμόρφωση όλων των φορολογούμενων και των πραγματικών εσόδων που εισπράττονται από τις αρχές.
- Η απόκλιση από τον μέσο Ευρωπαϊκό όρο παραμένει σημαντική, κατά 11,7 ποσοστιαίες μονάδες, με την Ελλάδα να κατατάσσεται στην 5η χειρότερη θέση, από 2η το 2018.
- Το «κενό» πολιτικής ΦΠΑ είναι μια εκτίμηση των εσόδων ΦΠΑ που χάνονται λόγω της εφαρμογής μειωμένων συντελεστών και απαλλαγών ΦΠΑ, σε σύγκριση με έναν ενιαίο συντελεστή ΦΠΑ. Η απόκλιση σε σχέση με τη διάμεσο στην ΕΕ είναι μικρότερη, αν και έχει αυξηθεί πρόσφατα.

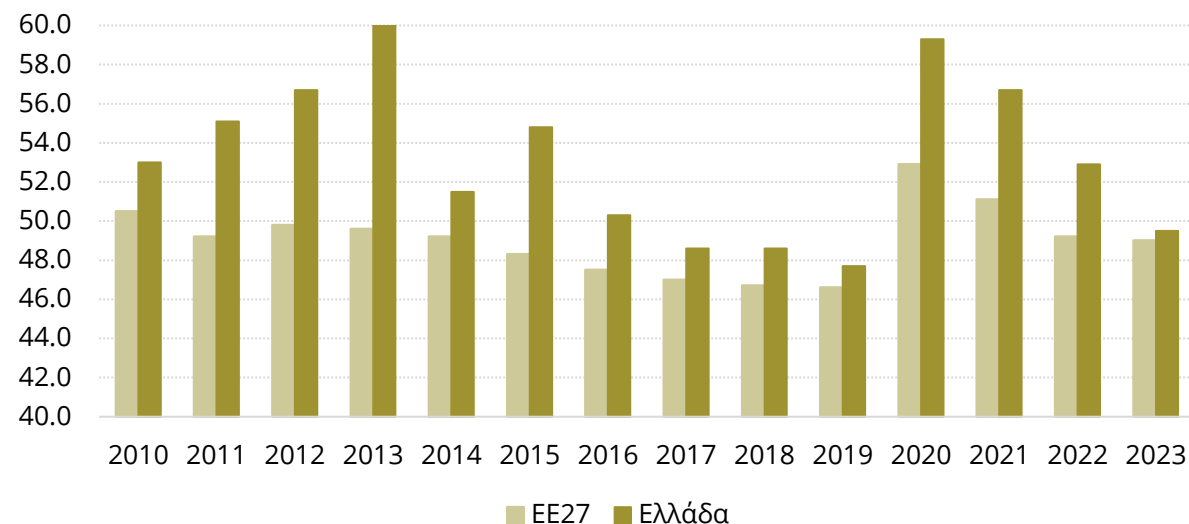

Ο βαθμός συμμετοχής του δημοσίου τομέα στην οικονομία παραμένει υψηλότερος του Ευρωπαϊκού μέσου όρου

Έσοδα Γενικής Κυβέρνησης (% του ΑΕΠ)

Δαπάνες Γενικής Κυβέρνησης (% του ΑΕΠ)

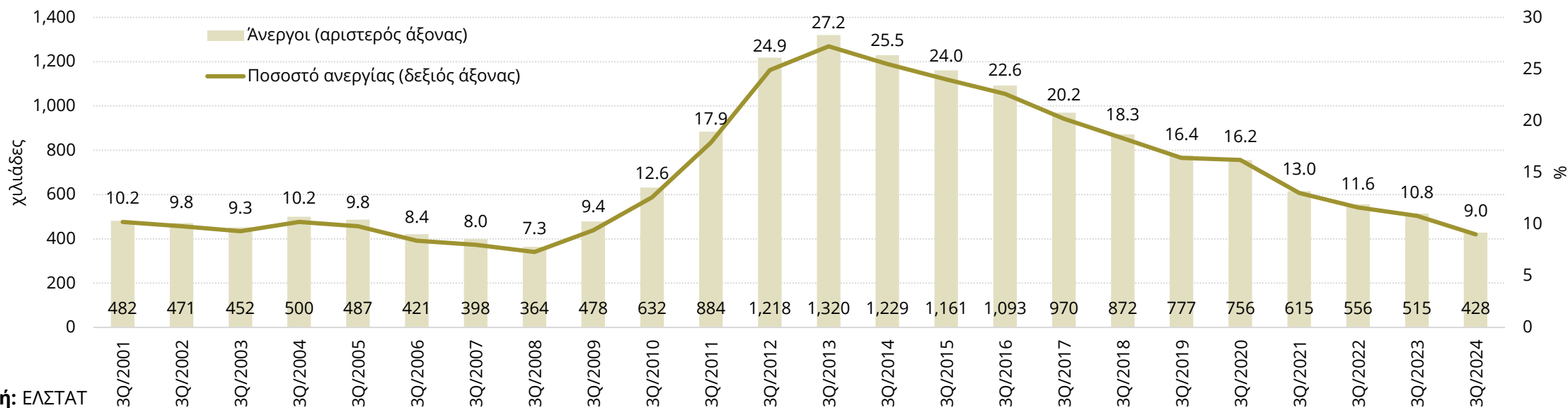
Πηγή: Eurostat, Επεξεργασία: IOBE

- Οι δημόσιες δαπάνες στην Ελλάδα ξεπερνούν τις αντίστοιχες στην ΕΕ-27, αναλογικά με το ΑΕΠ, σε όλη τη διάρκεια της υπό εξέταση περιόδου, ενώ το ίδιο ισχύει για τα δημόσια έσοδα μετά το 2012.
- Κατά την πανδημία και την ενεργειακή κρίση (2020-2022), ο βαθμός συμμετοχής του ελληνικού δημοσίου τομέα στην οικονομία αυξήθηκε περισσότερο από τον μέσο όρο στην Ευρώπη, με την απόκλιση να βαίνει σταδιακά μειούμενη το 2023.

Το ποσοστό ανεργίας μειώθηκε σε μονοψήφιο ποσοστό το γ' τρίμηνο του 2024

Αριθμός ανέργων και ποσοστό ανεργίας στην Ελλάδα

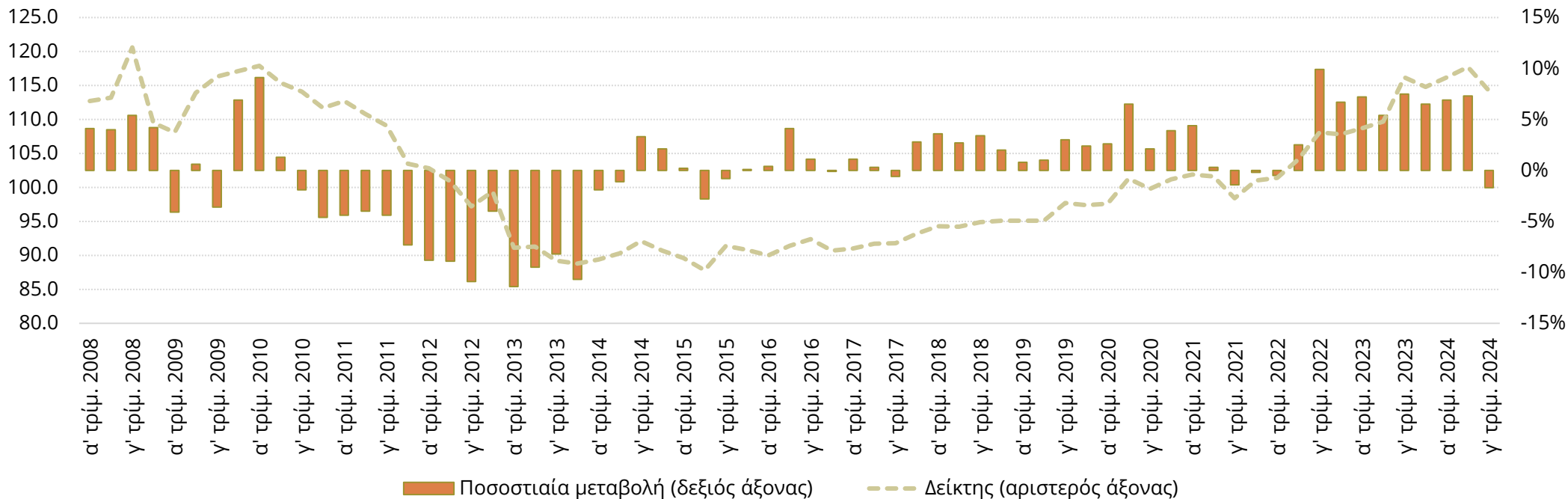
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

- Στο 9,0% **το ποσοστό ανεργίας** το γ' τρίμ. του 2024 από 10,8% πέρυσι. Οριακή πτώση στο **ποσοστό συμμετοχής** στην εργασία.
- **Αύξηση απασχόλησης** σε τομείς όπως **Χονδρικό και Λιανικό Εμπόριο**, Επισκευή Μηχανοκίνητων Οχημάτων και Μοτοσικλετών (+33,4 χιλ. απασχολούμενοι), **Κατασκευές** (+19,6 χιλ.), **Μεταφορές και Αποθήκευση** (+17,2 χιλ. απασχολούμενοι).
- **Μείωση της απασχόλησης** σε τομείς όπως **Δημόσια Διοίκηση και Άμυνα** (-20,7 χιλ. απασχολούμενοι) και **Γεωργία, Δασοκομία και Αλιεία** (-13,1 χιλ.).
- Αρνητικό το **ισοζύγιο προσλήψεων-αποχωρήσεων** στον ιδιωτικό τομέα, κατά 36,5 χιλ. άτομα, το γ' τρίμ. του 2024 έναντι θετικού ισοζυγίου το γ' τρίμ. του 2023 (+7,2 χιλ.).

Μείωση στο μισθολογικό κόστος κατά το γ' τρίμ. του 2024, έπειτα από εννέα διαδοχικά τρίμηνα ανόδου

Εξέλιξη εποχικά διορθωμένου δείκτη μισθολογικού κόστους, τρέχουσες τιμές

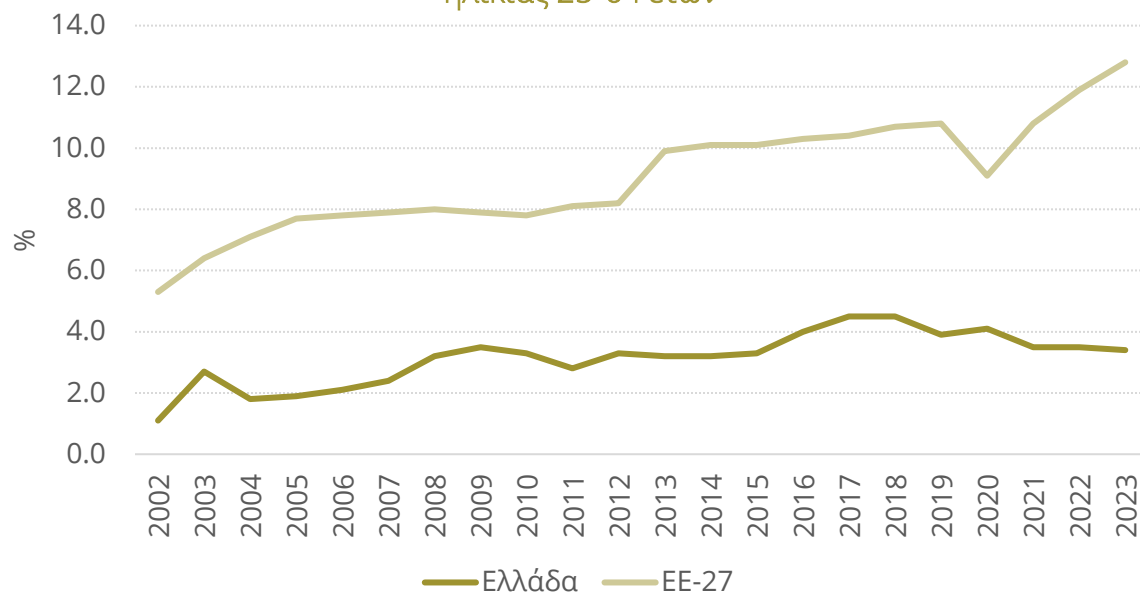
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ & Eurostat, Επεξεργασία: IOBE

- Το γ' τρίμ. του 2024, το μισθολογικό κόστος μειώθηκε ετησίως κατά 1,7%, και κατά 3,0% σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο.
- Η σωρευτική αύξηση του μισθολογικού κόστους (13,1%) από τις αρχές του 2022 υπολείπεται οριακά της σωρευτικής αύξησης του ΔΤΚ κατά την ίδια περίοδο (13,4%).

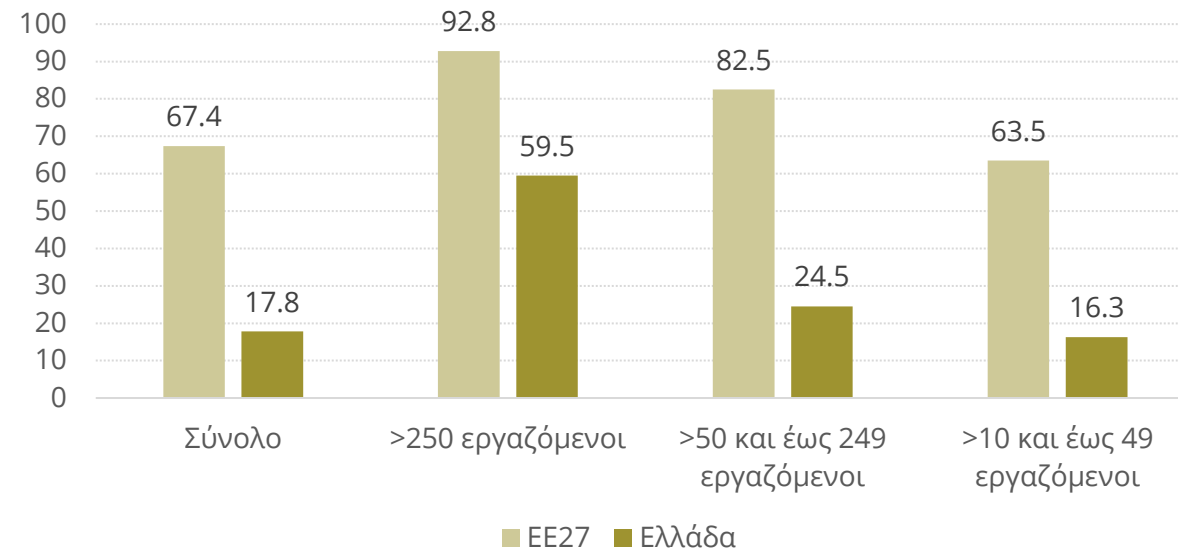
Η συμμετοχή ενηλίκων και εργαζομένων σε προγράμματα κατάρτισης είναι χαμηλή στην Ελλάδα

Ποσοστό συμμετοχής στην εκπαίδευση και την επαγγελματική κατάρτιση ατόμων ηλικίας 25-64 ετών

Πηγή: Eurostat, Επεξεργασία δεδομένων: IOBE

Ποσοστό επιχειρήσεων (% επί του συνόλου) που προσφέρουν κατάρτιση σε εργαζόμενους, ανά μέγεθος επιχείρησης

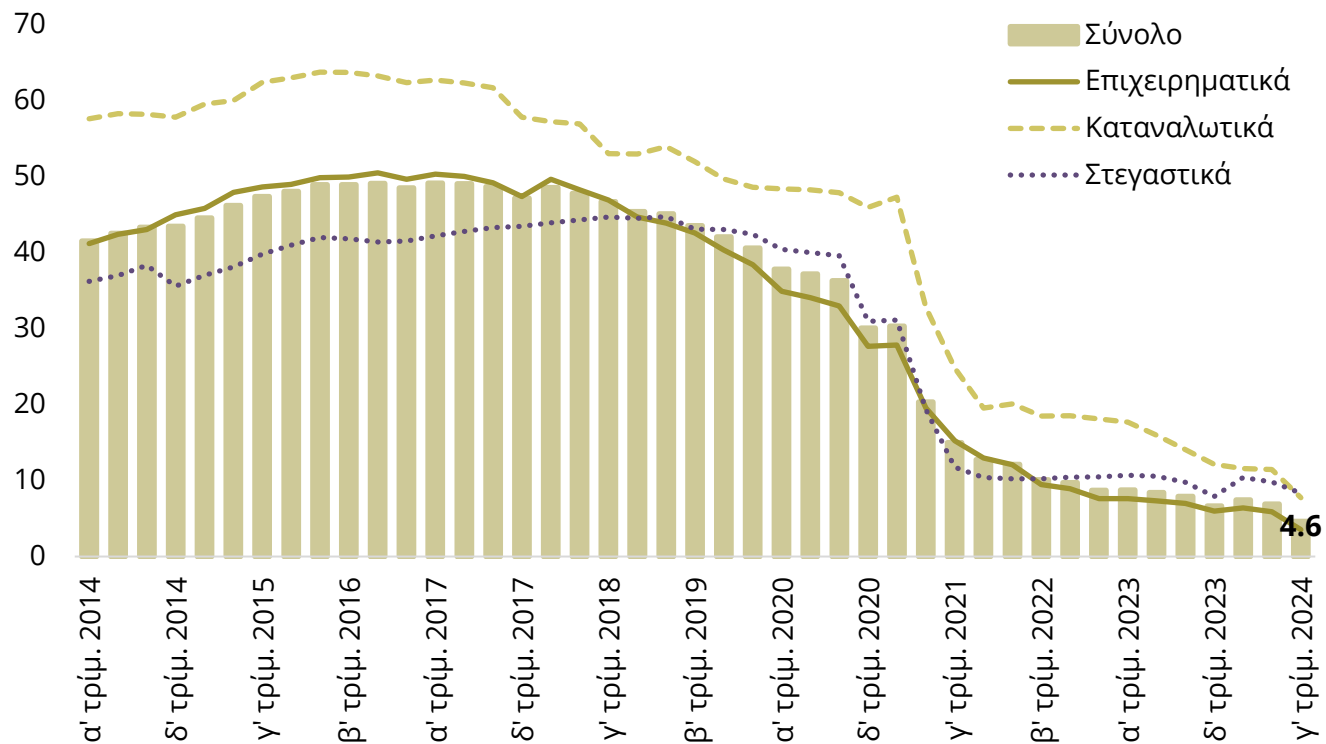

- Τα ποσοστά των επιχειρήσεων που προσφέρουν κάποιας μορφής προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης είναι χαμηλότερα στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, οι οποίες και καταγράφουν υψηλότερη απόκλιση από τις Ευρωπαϊκές επιχειρήσεις.
- Τα ποσοστά των επιχειρήσεων που προσφέρουν προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης εντός της ίδιας της επιχείρησης είναι χαμηλότερα στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, ωστόσο η απόκλιση των Ελληνικών από τις Ευρωπαϊκές επιχειρήσεις είναι εξίσου έντονη στις μεγάλες επιχειρήσεις.
- Αναδεικνύεται η κρισιμότητα των επενδύσεων σε ανθρώπινο κεφάλαιο, μέσα από προτεραιότητες πολιτικής που θα στοχεύουν να αναβαθμίζουν τα προγράμματα δια βίου μάθησης και επαγγελματικής κατάρτισης που προσφέρουν τόσο το κράτος όσο και οι επιχειρήσεις.

Τα Μη Εξυπηρετούμενα Δάνεια στους τραπεζικούς ισολογισμούς κατέγραψαν ιστορικό χαμηλό το γ' τρίμ. 2024

Μη Εξυπηρετούμενα Δάνεια, % του συνόλου των δανείων των τραπεζών, ανά κατηγορία

Πηγή: ΤτΕ, Επεξεργασία: IOBE

...ωστόσο παραμένουν υψηλά στο σύνολο της οικονομίας και υπό τη διαχείριση των Servicers (€70 δισεκ.).

Θετικές τάσεις: Ισχυρή ανάκαμψη πιστωτικής επέκτασης προς επιχειρήσεις, βελτίωση κερδοφορίας, υψηλή ρευστότητα, ενίσχυση ιδιωτικών καταθέσεων.

Προκλήσεις: Αύξηση της έκθεσης των τραπεζών σε κρατικά ομόλογα, υψηλό περιθώριο επιτοκίου, επιτόκια ιδιωτικού δανεισμού υψηλότερα από άλλες χώρες της ΕΕ

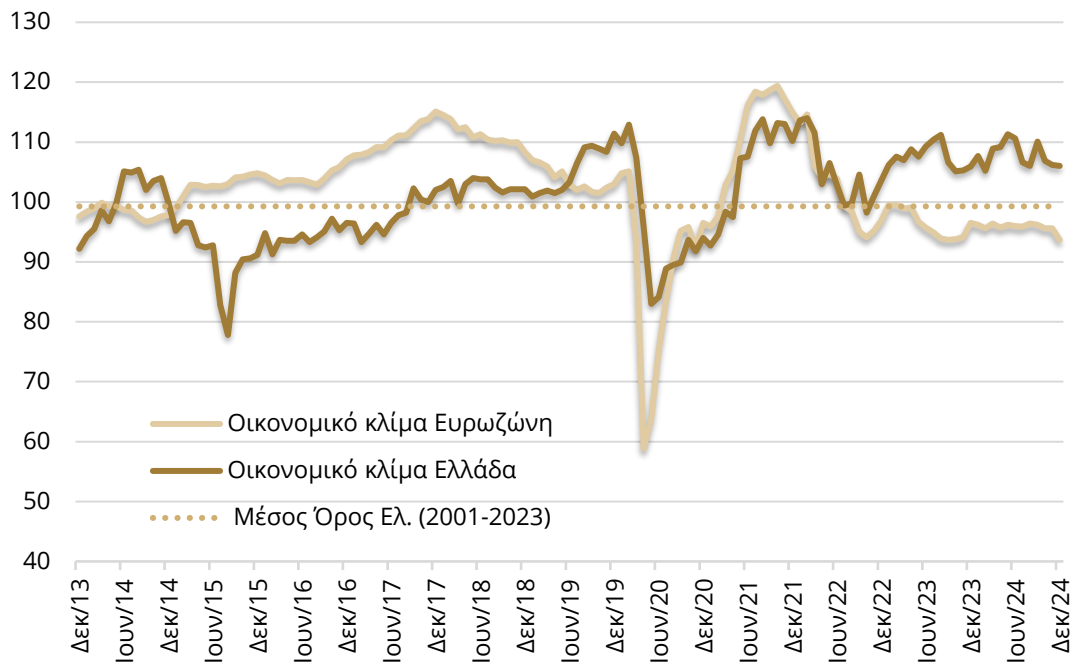
Ευκαιρία: επιτάχυνση του δανειακού σκέλους του «Ελλάδα 2.0»

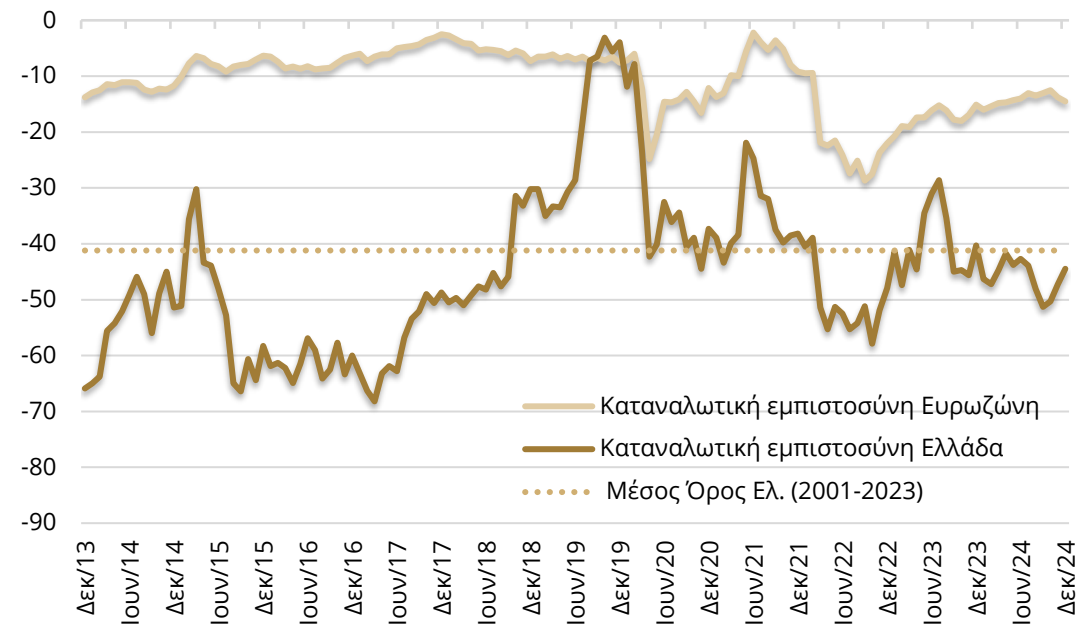

Μικρή εξασθένιση οικονομικού κλίματος το δ' τρίμηνο του 2024, ήπια υψηλότερα από το αντίστοιχο τρίμηνο πέρυσι

Δείκτης Οικονομικού Κλίματος

Δείκτης Καταναλωτικής Εμπιστοσύνης

Πηγές: IOBE, Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Αισθητή υποχώρηση της Καταναλωτικής Εμπιστοσύνης εντός του 2024, σε αντίθετη πορεία η οικονομία της Ευρωζώνης, με βελτίωση κλίματος.

Βραχυχρόνιοι δείκτες δραστηριότητας: δυναμική σε βιομηχανία και κατασκευές, μικτή εικόνα στον τουρισμό, κάμψη στο λιανεμπόριο

Βιομηχανία

- Ενίσχυση βιομηχανικής παραγωγής κατά 5,3% στο ενδεκάμηνο του 2024, σε σχέση με 2,1% το 2023.
- Αύξηση του δείκτη κύκλου εργασιών (δεκάμηνο) κατά 2,3% αντί μείωσης κατά 3,4% το 2023.

Κατασκευές

- Άνοδος της παραγωγής στις Κατασκευές κατά 17,4% στο εννεάμηνο του 2024. Υψηλότερα σε σχέση με το 2023 (12,3%).
- Συνεχίζεται η αύξηση στις νέες άδειες (17,2%) – βελτίωση στις επιχειρηματικές προσδοκίες

Τουρισμός

- Μείωση του δείκτη κύκλου εργασιών στα Καταλύματα κατά 12,0% στο εννεάμηνο του 2024 αντί αύξησης κατά 10,1% το 2023
- Μείωση κύκλου εργασιών στην Εστίαση κατά 13,0% αντί ανόδου 7,5% το 2023.
- Αύξηση των ταξιδιωτικών εισπράξεων (ΤτΕ) κατά 4,9% στο ενδεκάμηνο

Λιανικό Εμπόριο

- Μείωση 1,5% στον όγκο του Λιανικού Εμπορίου στο δεκάμηνο του 2024 αντί απωλειών 3,7% την ίδια περίοδο του 2023
- Μικτή τάση στις προσδοκίες το τέταρτο τρίμηνο του 2024.

Μακροοικονομικές προβλέψεις 2025

Βασικό Σενάριο 2025

- Η **οικονομία της Ευρωζώνης** ακολουθεί το βασικό σενάριο της ΕΚΤ (Δεκέμβριος 2024) για ανάπτυξη 0,7% το 2024 (από 0,8% στο προηγούμενο τρίμηνο) και 1,1% το 2025 (από 1,3% στο προηγούμενο τρίμηνο), και πληθωρισμό 2,4% το 2024 (από 2,5% στο προηγούμενο τρίμηνο) και 2,1% το 2025 (από 2,2% στο προηγούμενο τρίμηνο).
- Τα **επιτόκια** ακολουθούν την τάση των σημερινών προθεσμιακών συμβολαίων, δηλαδή το Euribor σταδιακά υποχωρεί από κοντά στο 2,8% στην αρχή του έτους προς την περιοχή του 1,9% (από προσδοκία για 1,8% το προηγούμενο τρίμηνο) στα τέλη του 2025. Η αξιολογούμενη μείωση των επιτοκίων στην Ευρώπη το 2024 (κατά μία ποσοστιαία μονάδα από τον Σεπτέμβριο του 2023) αναμένεται να συνεχιστεί και το 2025, όσο η ανάπτυξη παραμένει ήπια και ο πληθωρισμός αποκλιμακώνεται με ρυθμό βραδύτερο του αναμενόμενου.
- Οι **διεθνείς τιμές των ενεργειακών αγαθών** ακολουθούν το βασικό σενάριο της ΕΙΑ, με σταθεροποιητικές τάσεις το 2025, λίγο χαμηλότερα από το επίπεδό τους το 2024.
- Παράταση της **γεωπολιτικής αστάθειας** και της οικονομικής αβεβαιότητας σε περιφερειακό και διεθνές επίπεδο (πόλεμος στην Ουκρανία και στη Μέση Ανατολή).
- Η υλοποίηση του **Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας** επιταχύνεται το 2025, με στόχο την ολοκλήρωση των προβλεπόμενων δράσεων εντός χρονοδιαγράμματος.
- Ο εισερχόμενος **τουρισμός** για το 2025 αναμένεται ότι θα διατηρήσει τις θετικές επιδόσεις του 2024, σε πραγματικούς όρους.

Εκτιμήσεις 2024

- **Ανάπτυξη:** ≈ 2,3%
- Ιδιωτική κατανάλωση: ≈ 1,7%
- Δημόσια κατανάλωση: ≈ -4,2%
- Επενδύσεις (Πάγιες): ≈ 22,0% (3,0%)
- Εξαγωγές: ≈ 1,1%
- Εισαγωγές: ≈ 5,0%
- **Ανεργία:** ≈ 10,1%
- **Πληθωρισμός (ΕνΔΤΚ):** ≈ 3,0%

Προβλέψεις 2025

- **Ανάπτυξη:** ≈ 2,4%
- Ιδιωτική κατανάλωση: ≈ 1,6%
- Δημόσια κατανάλωση: ≈ -0,4%
- Επενδύσεις (Πάγιες): ≈ 6,0% (9,5%)
- Εξαγωγές: ≈ 2,8%
- Εισαγωγές: ≈ 1,9%
- **Ανεργία:** ≈ 9,3%
- **Πληθωρισμός (ΕνΔΤΚ):** ≈ 2,4%

Κίνδυνοι και θετικές προοπτικές

Κίνδυνοι

- Η κλιμάκωση των **γεωπολιτικών εντάσεων** σε Ουκρανία και Μέση Ανατολή αποτελεί μείζων παράγοντα ανησυχίας ως προς την ενεργειακή ασφάλεια, τις αλυσίδες εφοδιασμού και τις διεθνείς πολιτικές εξελίξεις.
- Εναλλακτικό σενάριο μεγάλης αύξησης των **διεθνών τιμών ενέργειας** με αρνητικές επιπτώσεις στο κόστος παραγωγής και την αποκλιμάκωση των επιτοκίων.
- Υψηλό έλλειμμα στο **εξωτερικό ισοζύγιο**, με διαρθρωτικά χαρακτηριστικά.
- **Απώλεια ανταγωνιστικότητας** λόγω υψηλότερου του μ.ό. της Ευρωζώνης πληθωρισμού.
- **Αγορά εργασίας**: βραδύτερη αποκλιμάκωση του ποσοστού ανεργίας, μεταξύ άλλων λόγω υψηλής διαρθρωτικής ανεργίας.
- Υψηλό **επιτοκιακό spread** δανείων-καταθέσεων και συστηματικά αρνητικός ρυθμός αποταμίευσης των νοικοκυριών.
- Καθυστερήσεις στην εξυγίανση των **«κόκκινων» δανείων** εκτός τραπεζικών ισολογισμών, που δρουν ως εμπόδιο στην ανακατανομή των πόρων.

Θετικές προοπτικές

- Η επιτάχυνση στην υλοποίηση του αναθεωρημένου **Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας** δύναται να «ξεκλειδώσει» διεθνή κεφάλαια για παραγωγικές και περισσότερο μακροχρόνιες επενδύσεις.
- Η μείωση των **επιτοκίων** αποτελεί ευκαιρία για επιτάχυνση των επενδύσεων.
- Θετική η ενισχυμένη **εξωστρέφεια** της οικονομίας, με σταδιακή βελτίωση της προστιθέμενης αξίας των εξαγωγών.
- Θετική η συνεχιζόμενη **μείωση του «κενού» ΦΠΑ** και η αντίστοιχη απόκλιση με την ΕΕ.

Ειδική μελέτη*

Επιδράσεις από τη μείωση των εταιρειών «ζόμπι» στην ελληνική οικονομία

Η μελέτη υλοποιήθηκε με την υποστήριξη της Τράπεζας της Ελλάδος

*Μελέτη του IOBE (2024). Διαθέσιμη [εδώ](#)

Γιατί η μείωση των λεγόμενων επιχειρήσεων «ζόμπι» είναι κομβική για την ελληνική οικονομία;

Στόχοι μελέτης

- ✓ Εκτίμηση του μεριδίου των επιχειρήσεων «ζόμπι» ανά τομέα και της συσχέτισής τους με τις τάσεις των Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων (ΜΕΑ)
- ✓ Ανάλυση των άμεσων και έμμεσων επιπτώσεων της συμφόρησης των επιχειρήσεων «ζόμπι» σε έναν τομέα στη συνολική οικονομική δραστηριότητα
- ✓ Διερεύνηση της τομεακής ετερογένειας των επιπτώσεων των «ζόμπι»
- ✓ Ανάδειξη των προτεραιοτήτων πολιτικής σε σχέση με την επίλυση της συμφόρησης των επιχειρήσεων «ζόμπι» και των ΜΕΑ

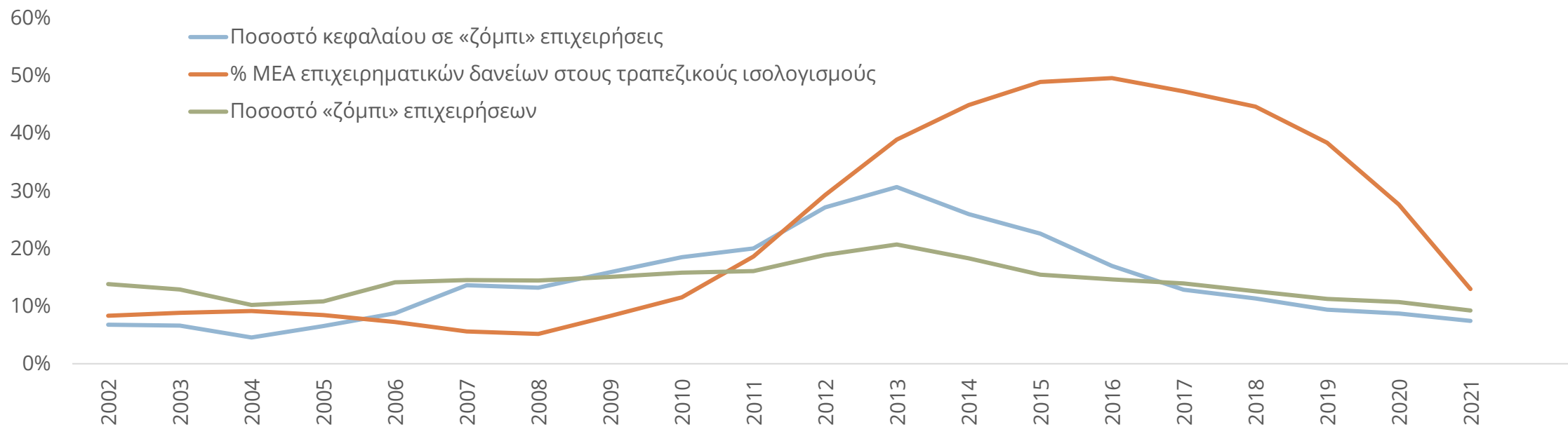
Ερωτήσεις

- Υπάρχουν εμπόδια στην παραγωγική ανακατανομή των πόρων, ως απόρροια μακροχρόνιων αδυναμιών, που επιδεινώθηκαν από την κρίση;
- Ποιο είναι το κόστος της διατήρησης των επιχειρήσεων «ζόμπι» λόγω των αρνητικών παρενεργειών τους στις επενδύσεις, την απασχόληση και την παραγωγικότητα;

Το εκτιμώμενο μερίδιο των επιχειρήσεων «ζόμπι» στην Ελλάδα σχετίζεται με το μερίδιο των επιχειρηματικών ΜΕΑ

Εξέλιξη εκτιμώμενου ποσοστού εταιρειών «ζόμπι» στην Ελλάδα, ποσοστού εταιρικών ΜΕΑ και συγκέντρωσης κεφαλαίου σε «ζόμπι», 2002-2021

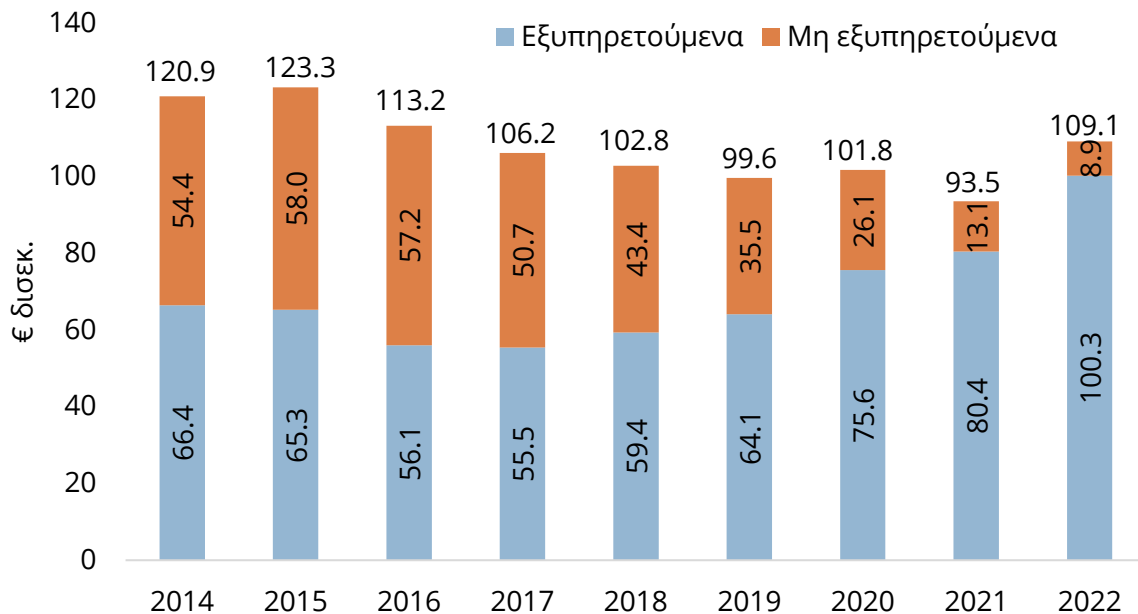
Πηγή: ΤτΕ, ICAP data.prisma. Ανάλυση IOBE

- Η άνοδος και η πτώση των επιχειρήσεων «ζόμπι» προηγήθηκε της ανόδου και της πτώσης των ΜΕΑ.
- Την περίοδο 2008-2017, υψηλότερο μερίδιο συγκέντρωσης κεφαλαίου στις επιχειρήσεις-ζόμπι από το μερίδιο των επιχειρήσεων-ζόμπι

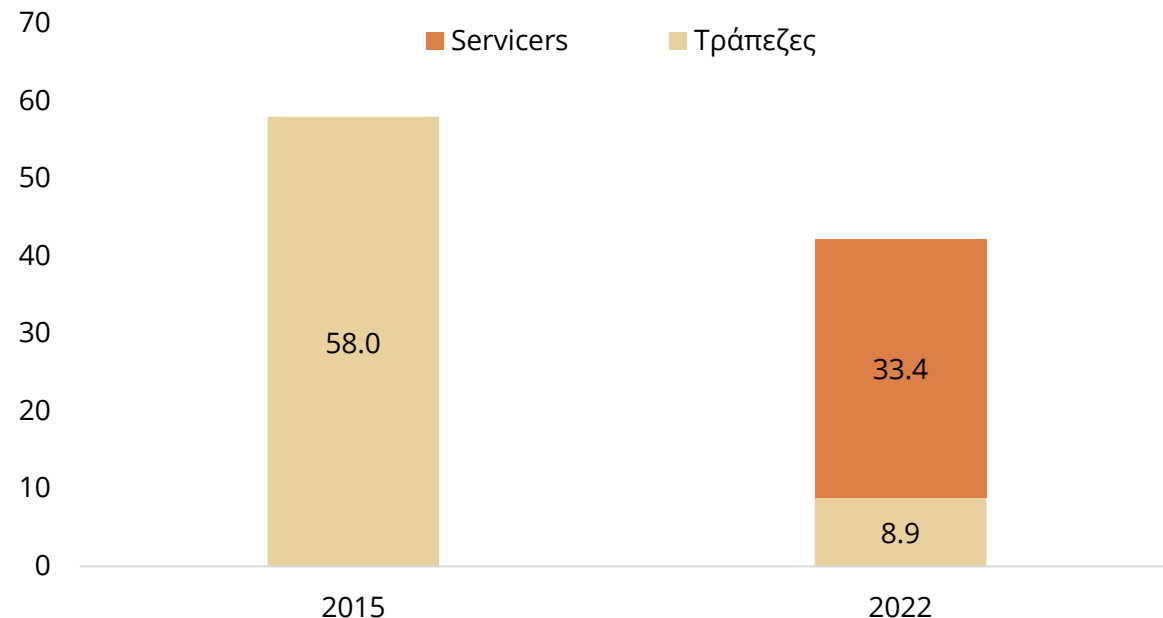

Η μείωση των ΜΕΑ στα βιβλία των τραπεζών έχει μεγάλη σημασία, αλλά είναι μόνο η μία πλευρά του νομίσματος

ΜΕΑ εγχώριου τραπεζικού συστήματος προς μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις, 2014-2022

ΜΕΑ προς ΜΧΕ από τράπεζες και servicers τα έτη 2015 και 2022

Πηγή: ΤτΕ, ICAP data.prisma. Ανάλυση IOBE

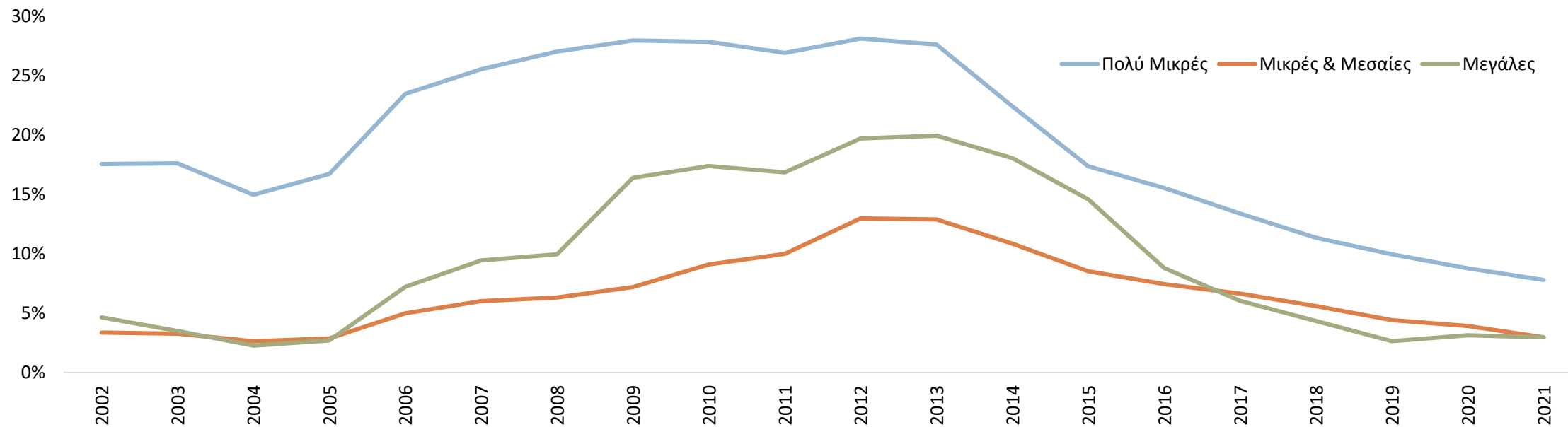
- Η μείωση των ΜΕΑ στους ισολογισμούς των τραπεζών είχε θετική επίδραση στην παροχή νέων δανείων
- Ενώ τα ΜΕΑ στους ισολογισμούς των τραπεζών μειώθηκαν κατά 85% κατά την περίοδο 2016-2022, η μείωση των ΜΕΑ στην οικονομία είναι πολύ μικρότερη (28% σωρευτικά), μεγάλο μέρος του χαρτοφυλακίου των Servicers παραμένει μη εξυπηρετούμενο

Οι πολύ μικρές επιχειρήσεις παρουσιάζουν συστηματικά το υψηλότερο ποσοστό «ζόμπι»...

Ποσοστό επιχειρήσεων «ζόμπι» ανά κατηγορία μεγέθους βάσει κύκλου εργασιών, στο δείγμα της ICAP, 2002-2021

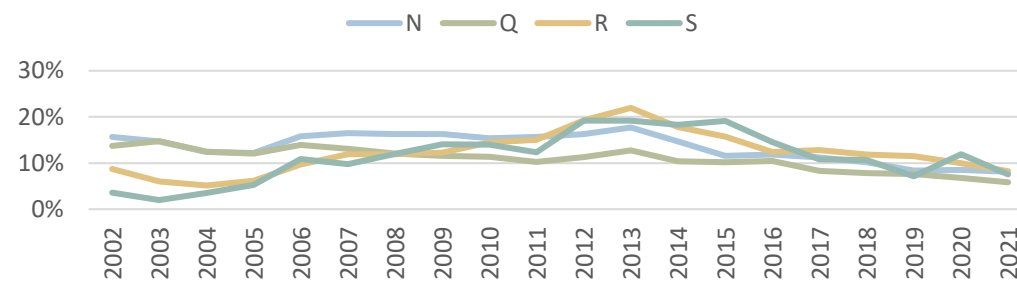
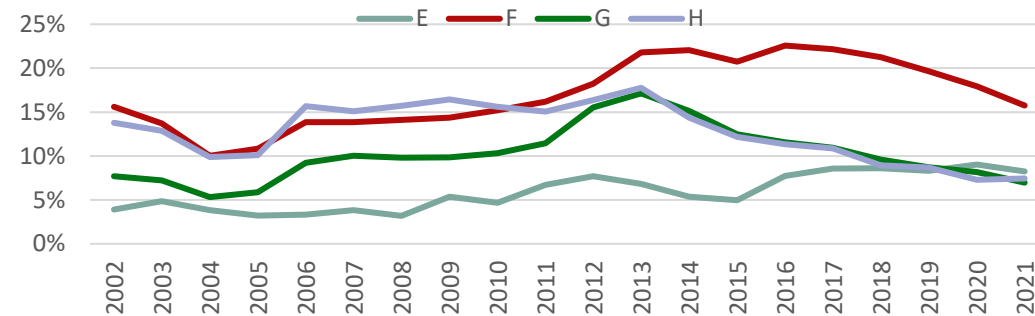
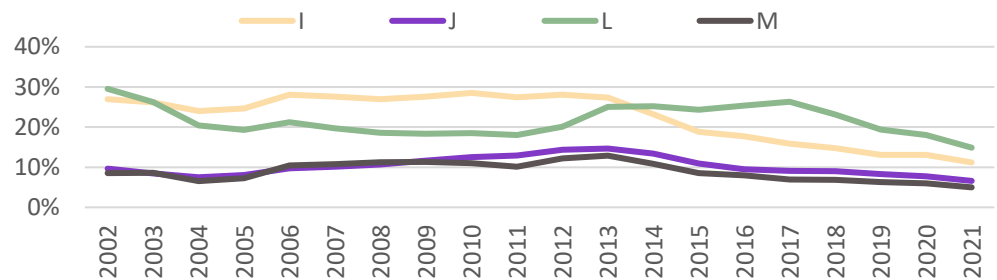
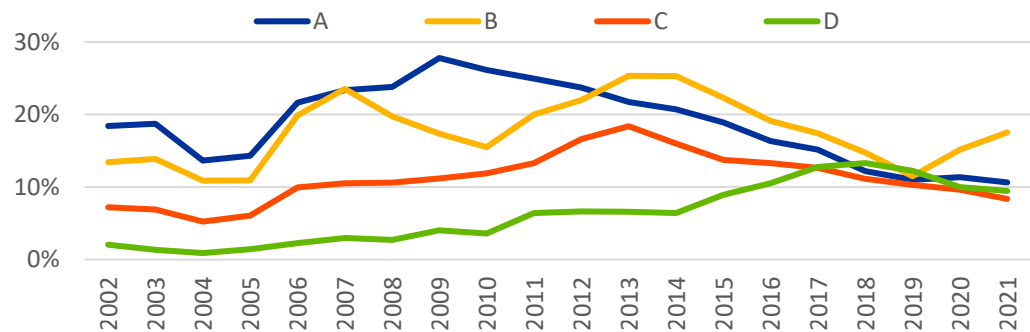

Πηγή: ICAP data.prisma. Ανάλυση IOBE

- ...ωστόσο, η σχέση μεγέθους-μεριδίου «ζόμπι» δεν ήταν μονοτονική.
- Μια πτωτική τάση στο ποσοστό των επιχειρήσεων «ζόμπι» είναι εμφανής σε όλες τις κατηγορίες μεγέθους μετά το 2013.

Μερίδιο εταιρειών «ζόμπι» ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας

Μερίδιο «ζόμπι» (σε % του συνολικού αριθμού επιχειρήσεων σε κάθε τομέα), Ελλάδα, 2002-2021

Πηγή: ICAP data.prisma. Ανάλυση IOBE

- Κορυφαία μέσα μερίδια: (I) Τουρισμός (22,5%), (L) Ακίνητα (21,6%), (A) Γεωργία (18,7%), (B) Ορυχεία-Λατομεία (17,8%), (F) Κατασκευές (17,0%)
- Χαμηλά μέσα μερίδια: (E) Ύδρευση (5,9%), (D) Ηλεκτρισμός-Αέριο (6,2%), (M) Επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες (9,0%).

Κύρια ευρήματα

Πρώτον, οι υγιείς επιχειρήσεις εμφανίζουν καλύτερες επιδόσεις από τις εταιρείες «ζόμπι», σε όρους ρυθμού αύξησης **επενδύσεων, απασχόλησης, αλλά και επιπέδου παραγωγικότητας.**

Δεύτερον, η υψηλή συγκέντρωση κεφαλαίου σε εταιρείες «ζόμπι» επηρεάζει **αρνητικά τον ρυθμό αύξησης επενδύσεων στις υγιείς επιχειρήσεις** σε επιμέρους τομείς της οικονομικής δραστηριότητας.

Τρίτον, η υψηλή συγκέντρωση κεφαλαίου σε εταιρείες «ζόμπι» αναγκάζει τις **υγιείς επιχειρήσεις να αυξήσουν την συνολική παραγωγικότητά** τους προκειμένου να επιβιώσουν.

Τέταρτον, η υψηλή συγκέντρωση κεφαλαίου σε επιχειρήσεις «ζόμπι» **εμποδίζει την ανακατανομή κεφαλαίου σε πιο παραγωγικές επενδύσεις** μεταξύ των επιχειρήσεων και τομέων δραστηριότητας.

Συμπερασματικά, η ταχύτερη διευθέτηση των κόκκινων δανείων επιτρέπει την **αποτελεσματικότερη κατανομή των πόρων** και δύναται να ενισχύσει τις επενδύσεις, την απασχόληση και την παραγωγικότητα της ελληνικής οικονομίας

Χορηγός τεύχους

ATHENS
INTERNATIONAL AIRPORT
ELEFThERIOS VENIZELOS

Ευχαριστούμε πολύ!

www.iobe.gr

@IOBE_FEIR

@iobe.foundation

@IOBE - Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (FEIR)